

Australiassa elää luonnonvaraisena mustia joutsenia. Nyt valitettavasti osa on kuvainnollisesti lentänyt Eurooppaan, Suomeen ja Harjavaltaankin ja vaikuttavat kotikuntamme talouteen haitallisesti.

Harhaisen naapurimaamme hyökkäys Ukrainaan on johtanut erilaisiin pakotteisiin, kustannusten nousuun sekä inflaation torjumisesta johtuvaan korkojen nousuun Eurooppalaisella tasolla. Näiden lisäksi Satakunnan hyvinvointialue tekee omia manööverejään Harjavallankin osalta ja kaiken päälle valtiolta on sitä mieltä, että Harjavallan pitää maksaa valtiolle, esim. v.-24, 1,6M€, palveluiden tuottamisesta kaupungin asukkaille negatiivisena valtionosuutena.

Talousarvio vuodelle 2024 on lähes 1,9 M€ alijäämäinen ja suunnitelmavuodet 2025 ja -26 myös n. 2,6 M€ alijäämäisiä kumpikin eli yhteensä 7,1M€ kolmen vuoden aikana. Taseessa on tämän vuoden lopussa n.9M€ ylijäämää, joka kuitenkin pienenee em. alijäämistä johtuen n. 2,1M€:oon suunnittelukauden lopussa. Luvuista voidaan päätellä, että kaupungin kulut ovat tuloihin nähden liian suuret.

Jotta toiminta- ja investointikulut saadaan suunnittelukautena katetuksi, kaupunki joutuu ottamaan lainaa. Pitkäaikaisten lainojen määrä kasvaa v. -26 loppuun mennessä n.31M euroon eli kaksinkertaistuu nykytilanteeseen verrattuna. Tämä tarkoittaa nousua n. 2400:sta n.4600 euroon asukasta kohden, mikä on kuntien keskimääräistä määrää suurempi. Arviot sisältävät keskustan alakoulun rakentamisen investointiin suunnittelukaudella esitetyt 10M€. Lainamäärän lisäys on niin massiivinen, että se näkyy rahoitustuottojen ja -kulujen muutoksena suuresti. V. -22 n. 50t€ positiivinen tuotto muuttuu v. -26 loppuun mennessä n. 0,9M€:n kuluksi korkomenojen nousun johdosta.

Satakunnan hyvinvointialueen käynnistymisen jälkeen kaupungin kulurakenne on muuttunut merkittävästi. Tuloslaskelmassa henkilöstökulut muodostavat suurimman yksittäisen erän, yli puolet kokonaissummasta. Pari poimintaa: toimielimittäin tarkasteltuna esim. kasvatus- ja koulutuspalveluiden osuus kokonaiskuluista on 45% ja kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden 3,3M€ eli 10%. Vertailussa muihin kuntiin Harjavallan kulttuuri- ja vapaa-ajan kulut ovat moninkertaiset, jopa 4-5 kertaa suuremmat kuin naapurikunnissa tai yleisimminkin koko Suomessa.

Kaupungin tulot muodostuvat pääosin verotuotoista ja valtionosuuksista, jotka ovat näillä näkymin negatiiviset. Kunnallisveron osalta ei ole näkyvässä suunnittelukaudella kuin korkeintaan varovaista kasvua inflaation kattamiseksi. Asukasluku ei ole tavoitteista huolimatta kasvanut ja on jatkanut laskuaan, mikä on osaltaan myrkkyyä kunnallisveron määrälle.

Kaupungin saama yhteisöveron määrä on ollut pari kolme viimeistä vuotta ennätysmäisellä 10-12M€:n tasolla. Kun otetaan huomioon HVA:een Moolokin kitaan menevä 30%:n osuus yhteisöverosta, niin taloussuunnitelmassa on käytetty em. samantasoisia lukuja. Yhteisöveron määrä on erittäin vaikeasti ennakoitava, koska se riippuu yritysten tuloksista. Viimeisen kymmenen vuoden aikana määrä on vaihdellut 5-12M€/a. Ei ole realismia olettaa, että se koko ajan pysyy korkealla, ennätysmäisellä tasolla ja jopa nousisi mahdollistaen alijäämien kattamisen.

Kiinteistöveron tuotto nousee suunnitelmavuosina 3,3M€:oon. Kiinteistöveroprosentteja ei ole korotettu, vaan veron määrä on noussut 0,5M€ vuositasolla kaupungin elinvoiman kasvusta johtuen.

Kasvuun on syynä ennen kaikkea uudet Harjavaltaan sijoittuneet tehdaslaitokset. Niiden Harjavaltaan tulossa kaupungin viranhaltijoilla on ollut merkittävä panos.

Talouden tunnusluvut ja ennakointi tulevasta perustuvat aina faktatietoihin ja ajantasaisiin parhaisiin käytettävissä oleviin ennusteisiin, esim. valtion, verottajan, kuntaliiton ym. instituutioiden lukuihin. Niiden perusteella talousjohtaja laatii kaupungin taloussuunnitelmat virkavastuulla, ammattitaidollaan ja muiden viranhaltijoiden avustamana. Laatimisprosessin aikana kuullaan useaan otteeseen myös luottamushenkilöitä. Taloussuunnitelmaan ei voi sisältyä toiveajattelua, historiaan vetoamista eikä minkäänlaista idealismia.

Taloussuunnitelman luvut näyttävät, että toimenpiteitä tarvittanee asiantilan parantamiseksi. Tilanne ei parane viranhaltijoiden osaamista epäillen, odottamalla aikaa parempaa, käsien päällä istumalla eikä toteamalla ”rahaa on”.

Lopuksi: Toivotan hyvää Joulua ja työntäyteistä uutta vuotta kaupungin ja asukkaiden hyväksi kaikille läsnäolijoille.